

Çevre Haberciliği, Sürdürülebilirlik ve Sosyoloji: Dijital Gazetelerde Yer Alan Orman Yangını Haberleri Üzerine Nitel Bir İnceleme

Environmental Journalism, Sustainability, and Sociology: A Qualitative Study of Forest Fire News in Digital Newspapers

Metin KARABURUN¹

Öz

Dijital gazetecilik, çevre sorunlarının toplumsal olarak anlamlandırılmasında bir bilgi üretim alanı olmasının yanı sıra sosyokültürel pratik olarak da görülmektedir. Bu durum da çevre haberciliği ve sürdürülebilirlik arasında güçlü bir bağın olduğunu gözler önüne sermektedir. Çünkü sürdürülebilirlik sadece doğal kaynakların korunması konusunda değil, aynı zamanda çevre konusunda toplumsal bir bilincin oluşmasını da sağlamaktadır. Bu bağlamda çalışmada, dijital ortamdaki gazete haberlerinde orman yangınlarına ilişkin oluşturulan söylemlerin sürdürülebilirlik, ideolojik çerçeve, sosyolojik boyut ve toplumsal etkiler bakımından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 25 Haziran 2025 ile 25 Temmuz 2025 tarihleri arasında Türkiye’de en çok tıklanırılığa sahip gazetelerinden olan Hürriyet, Milliyet ve Sözcü’nün dijital uygulamalarında yer alan, amaçlı örneklem ile seçilen orman yangınlarıyla ilgili 3 haber, nitel içerik analizi ve söylem analizi yöntemleriyle incelenmiştir. Bu bağlamda orman yangını haberlerinin genel olarak olay odaklı ve dramatik bir dil üzerinden kurgulandığı görülmüştür. Ayrıca çevre haberciliğinin sadece afetlerin anlık etkilerine değil, aynı zamanda sebep-sonuç ilişkisi, insan-doğa etkileşimi ve politika bağlamlarına da dikkat çektiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çevre Haberciliği, Dijital Gazetecilik, Orman Yangını, Sosyoloji, Sürdürülebilirlik.

ABSTRACT

Digital journalism is not only a field of information production in the social interpretation of environmental problems, but is also seen as a sociocultural practice. This situation reveals that there is a strong connection between environmental journalism and sustainability. Sustainability not only ensures the protection of natural resources but also creates social awareness about the environment. In this context, the aim of this study is to evaluate the discourses created in digital media regarding forest fires in terms of sustainability, ideological framework, sociological dimension and social effects. For this purpose, three news items about forest fires, selected through purposeful sampling and published in the digital applications of Hürriyet, Milliyet and Sözcü, which are among the most clickable newspapers in Turkey, between June 25, 2025, and July 25, 2025, were examined using qualitative content analysis and discourse analysis methods. In this context, it has been observed that forest fire news is generally constructed using an event-oriented and dramatic language. It has also been found that environmental journalism draws attention not only to the immediate effects of disasters but also to cause-and-effect relationships, human-nature interactions and policy contexts.

Keywords: Environmental Journalism, Digital Journalism, Forest Fire, Sociology, Sustainability.

¹ Corresponding Author: Muş Alparslan Üniversitesi, İletişim Fakültesi, mm.karaburun@alparslan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6104-3704

GİRİŞ

Küresel sorunlardan birisi olan iklim krizi, çevreyi de olumsuz yönde etkileyerek çevresel felaketlerin meydana gelme sıklığını ve şiddetini artırmıştır. Bu durum özellikle doğal kaynakların sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Bu sadece ekolojik bir tehdit değil, aynı zamanda ekonomik, kültürel, politik, psikolojik ve toplumsal dengeleri de derinden etkilemektedir. Bu küresel krizlerin en belirgin ve yıkıcı örneklerinden birisi de orman yangınlarıdır. Çünkü küresel ısınma, iklim krizi ve orman yangınları gibi felaketler insan yaşamı ve ekosistemin sürdürülebilirliği açısından büyük bir tehdittir.

Orman yangınları, yağış rejimindeki değişiklikler ve sıcaklıkların artışları ile kendini göstermekte; şiddeti ve yoğunluğu artmaktadır. Özellikle de Akdeniz bölgesinde yaz sıcaklıklarının fazla olması ve kuraklık sebebiyle orman yangınlarının sıklıkla yaşandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra arazinin yüzey biçiminin ya da yapılarının düzensiz ve değişken olması ile bölgede yer alan kayaçların dayanıklılığının düşük olması yangınların yayılması hususunda önemli dezavantajlardandır. Böylelikle orman yangınları, iklim, bitki örtüsü ve topografya gibi unsurlarla başlasa da arazinin kuraklığı, nem ve rüzgâr koşulları gibi iklime bağlı sebeplerle yönetimi de zorlaşmaktadır. İklim değişikliği Akdeniz bölgesinin bir gerçeği olan orman yangınlarının daha ciddi bir tehdit olmasına sebep olmaktadır. Akdeniz bölgesinde yer alan bir ülke olması münasebetiyle Türkiye’de iklim değişikliğinden olumsuz etkilenmekte ve iklim değişikliğinin Türkiye üzerindeki etkileri belirgin bir şekilde görülmektedir (Besnili Memiş, 2024, s. 573). Dolayısıyla bu felaketlerin kamusal alanlarda tartışılması, medyada yer alan temsili ve toplumsal anlamda çevre bilincinin oluşturulması, günümüzdeki toplumların en acil gerekliliklerindendir. Bu doğrultuda çevre haberciliği sadece doğa olaylarını haberleştiren bir gazetecilik değil, aynı zamanda çevre bilincinin, sürdürülebilirlik söyleminin ve toplumsal duyarlılığın oluşturulduğu temel bir iletişim alanıdır.

Dijital çağın getirdiği yenilikler habercilik pratiklerinde de dönüşüme yol açmış ve çevre haberciliğinin de hem biçimsel hem de içeriksel anlamda değişmesini sağlamıştır. Geleneksel medyanın yerini hız, etkileşim ve erişim dinamiklerine sahip olan dijital medya almaya başlamıştır. Dolayısıyla bu dönüşüm çevre haberlerinin dolaşım hızını, erişimini ve toplumsal yansımaları da temelden değiştirmiştir. Dijital gazeteler, çevre felaketleriyle ilgili bilgi ve içeriklerin temel kaynağı durumuna gelmiştir. Özellikle orman yangınları gibi dramatik çevre olayları meydana geldiğinde dijital gazeteler hem bilgilerin aktarılmasında hem de toplumsal tepkilerin örgütlenmesinde çift yönlü bir görev icra etmektedir. Bir taraftan kamuoyunu bilgilendirirken, diğer taraftan politik eleştirilerin ve toplumsal dayanışmanın görünür olduğu bir etkileşim alanı oluşturmaktadır.

Özetle dijital habercilik, çevre sorunlarının toplumsal olarak anlamlandırılmasında bir bilgi üretim alanı olmasının yanı sıra sosyokültürel pratik olarak da görülmektedir. Bu durum da çevre haberciliği ve sürdürülebilirlik arasında güçlü bir bağın olduğunu gözler önüne sermektedir. Çünkü sürdürülebilirlik sadece doğal kaynakların korunması konusunda değil, aynı zamanda çevre konusunda toplumsal bir bilincin oluşmasını da sağlamaktadır. Dijital gazeteler ise bu bilincin oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Çünkü haber söylemleri vasıtasıyla çevre sorunlarına yer vererek kamuoyunun bu olaylar hakkında bilgilenmesini sağlamakta ve olayları algılama, değerlendirme ve tepki verme davranışlarını biçimlendirmektedir. Özellikle orman yangınlarıyla ilgili dijital gazetelerde yer alan haberlerde kullanılan dil, fotoğraf, haber başlığı, haberin içeriği çevreye dair duyarlılığın toplumda nasıl temsil edildiğini işaret etmektedir.

Literatür taraması sonucunda çevre haberciliği, iklim haberciliği, sürdürülebilirlik ve orman yangını haberleri konusunda ulusal ve uluslararası alanlarda pek çok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Şahin (2020), “İklim Değişikliği ve Bilim Gazeteciliği: Avustralya Yangınları Haberlerinde Bilim İzi” isimli çalışmada Avustralya yangınlarına ilişkin Türkiye’de yayınlanan internet haber sitelerindeki

içerikleri bilimsel doğruluk bakımından incelemiştir. Ozay ve Mustafa (2022) “İklim Krizine Türk Medyası Çerçevesinden Bakma” isimli çalışmalarında Türkiye’de iklim krizi haberciliğinin içeriği ve taşıdığı mesajlar açısından incelemiştir. Cottle (2011) *Taking Global Crises in The News Seriously: Notes from The Dark Side of Globalization* isimli çalışmada küresel krizleri hem ontolojik hem de epistemolojik olarak ciddiye almanın ve bunların küresel haberlerin karmaşık akışları ve oluşumları içinde nasıl çeşitli şekillerde hayata geçirilebileceğinin gerekçesini ele almıştır. Cengiz (2023) “Türkiye’de İklim Haberciliği: Kuraklık Haberleri Üzerine Bir İçerik Analizi” isimli çalışmada ana akım medyada yer alan ve çevre gazeteciliği yapan gazeteleri karşılaştırarak Türkiye’de iklim haberciliğinin özelliklerinin ne kadar uygulandığı, kuraklıkla ilgili haberlerde iklim krizinin ve insan faaliyetlerinin etkisinin varlığına ne kadar atıfta bulunulduğunu incelemiştir. Houston ve arkadaşları (2012), “Disaster News: Framing and Frame Changing in Coverage of Major U.S. Natural Disasters, 2000-2010” isimli çalışmalarında 2000 ve 2010 yılları arasında meydana gelen büyük Amerikan doğal afetlerinin kitle iletişim araçlarındaki tasvirlerini incelemiştir. Çoban Keneş (2024) “İklim Krizinin Medyada Ele Alınışı: Akademik Eğilimlerin ve Çalışmaların Bibliyografik Analizi” isimli çalışmada 2000-2023 yılları arasında Türkiye’de iklim değişikliğiyle ilgili medyadaki haberleri ve söylemleri inceleyen akademik çalışmaları analiz etmiştir. Hansen (2018) “Environment, Media and Communication” isimli çalışmada çevre politikalarında medya ve iletişim rollerini analiz etmiştir. Bingöl ve Alpsoy (2023) “Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınma Politikaları ve Medya: Haberlerde Toplumsal Farkındalık Oluşturma” isimli çalışmalarında gazetelerin internet sitelerinde sürdürülebilir kalkınma söylemini ele almışlardır. Yaşa (2025) “Küresel Bir Sorun Olarak İklim Değişikliği: Haber İçerikleri ve Fotoğrafları Üzerine Karma Bir Analiz” isimli çalışmada iklim değişikliği sonucu meydana gelen doğal afet haberlerinin metinlerini ve haber fotoğraflarındaki göstergesel öğeleri, okuyuculara iletmek istenilen mesajları çözümlemiştir. Budak ve Baloğlu (2025) ise “Medya Çevre Afetlerini Nasıl İşliyor: Orman Yangınları Üzerine Bir İnceleme” isimli çalışmalarında Sabah ve Sözcü gazeteleri özelinde medyanın çevre sorunlarına orman yangınları bağlamında ne şekilde yaklaştığını ve orman yangını haberlerini nasıl şekillendirdiğini incelemiştir.

Bu bağlamda konuyla ilgili yapılan çalışmalardan hareketle bu çalışmanın temel amacı ise dijital ortamdaki gazete haberlerinde orman yangınlarına ilişkin oluşturulan söylemlerin sürdürülebilirlik, ideolojik çerçeve, sosyolojik boyut ve toplumsal etkiler bakımından değerlendirilmesidir. Çalışma örneklem tarih aralığının güncel olması ve orman yangınlarına ilişkin söylemlerin sürdürülebilirlik, ideolojik çerçeve, sosyolojik boyut ve toplumsal etkiler gibi farklı açılardan ele alınması nedenlerinden dolayı önem kazanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda 25 Haziran 2025 ile 25 Temmuz 2025 tarihleri arasında B2Press (tr.b2press.com)’e göre Türkiye’de en çok tıklanırılığa sahip gazetelerinden olan Hürriyet, Milliyet ve Sözcü’nün dijital uygulamalarında yer alan, amaçlı örneklem ile seçilen orman yangınlarıyla ilgili 3 haber, nitel içerik analizi ve söylem analizi yöntemi ile incelenecektir.

1. Literatür Taraması

1.1 Çevre Haberciliği

Çevre temalı medyada yer alan haber metinleri ve televizyon programları, çevreyle ilgili toplumsal algının oluşturulması açısından önemli bir göreve sahiptir (Demirel, 2019, s. 97). Çevre haberciliğinin tek bir tanımı yoktur. Her uzman, çevre haberciliği hakkında kendi tanımını yapmaktadır. Tanımlar genel olarak doğa ve çevreyi konu edinen güncel haber yazımı, çevre felaketleri, iklim değişikliği ve çevre üzerindeki insan faaliyetleri gibi faktörleri göz önünde bulundurmaktadır (Jamil & Bhuju, 2022, s. 6). Çevre iletişiminin temel bir alt alanı olan çevre haberciliği, çevreyle ilgili unsurların etkileşimini kapsayan bilgilerin elde edilmesi, toplanan bilgilerin derlenmesi, düzenlenmesi ve iletilmesidir (Demirel, 2019, s. 97). Basit bir anlatımla çevre haberi, kitle iletişim araçları üzerinden yayımlanan çevreye dair güncel olaylar, sorunlar, eğilimler ve insanlar hakkındaki bilgilerdir (Tunalı, 2009, s. 94).

Çevre haberciliği ayrıca, yaşam barındıran bütün alanları ve bireylerin bu alanlar ile ilişkiler kurması sonucu ortaya çıkan çevreyle ilgili gelişmeleri medya vasıtasıyla konu edinerek topluma aktarmayı ve sorunlara dair çözüm önerileri sunmayı hedefleyen pratiktir. Çevre haberciliği, “yeşil gazetecilik”, “çevresel” veya “ekolojik gazetecilik” ve iklim gazeteciliği gibi çeşitli isimlerle de anılmaktadır (Budak ve Baloğlu, 2025, s. 4). Diğer bir tanıma göre çevre haberciliği, iklim değişikliğinin özellikleri, sebepleri ve çeşitli toplumsal alanlarda oluşturduğu etkileriyle ve ayrıca bu etkileri hafifletme ya da uyum sağlama yollarıyla ilgilenen gazetecilik dalıdır (Schäfer ve Painter, 2021, s. 2).

Çevre haberciliğinin temelinde çevreye dair güncel gelişmelerin, faaliyetlerin ve sorunların topluma doğru bir biçimde ve bilimsel temele dayandırılarak iletilmesi yatmaktadır. Dolayısıyla, çevre haberciliği çevreyle alakalı temel ve spesifik konulara hâkim olmanın yanı sıra bu bilgileri habercilik pratikleriyle bağdaştıran uzmanlık alanına dikkat çekmektedir (Demirel, 2019, s. 97). Bu bağlamda çevresel adalet, ekonomik kalkınma gibi toplumsal ihtiyaçların çevresel bozulma karşısında dengelenmesi ve hesaba katılması, gazetecilerin haberciliklerinde özen etliğine dikkat etmelerini gerektirmektedir (Takahashi, 2023, s. 63). Bueno, çevre haberciliğinin üç temel işlevinin olduğunu savunmaktadır. Bu işlevler bilgilendirici, pedagojik ve politiktir. Bilgilendirici işlev, vatandaşların çevre sorunlarının temel yönleri hakkında iyi bilgilendirilmesini sağlama hedefine hizmet etmektedir. Özellikle vatandaşların tüketim alışkanlıkları gibi belirli davranışların, sera etkisi, biyoçeşitlilik kaybı, hava ve su kirliliği, pestisit kirliliği gibi olguların ve ilerlemeyi önceliklendiren kalkınma modeli gibi yaklaşımların çevreyi ve dolayısıyla da insanların genel yaşam kalitesini nasıl etkilediğini anlama ihtiyacını incelemektedir. Pedagojik işlev ise çevresel sorunların sebeplerini ve çözümlerini açıklarken, bu zorlukların etkili bir biçimde incelenmesi amacıyla aktif vatandaş katılımını içeren yolları vurgulamaya odaklanmaktadır. Son olarak, siyasi işlev ise en geniş anlamıyla anlaşılır; sadece parti politikası kapsamında sınırlı kalmayıp, çevresel sorunların kötüleşmesine izin veren çıkarlarla mücadele etmek için vatandaşların seferber edilmesini kapsamaktadır (Salles vd. 2025, s. 2836).

Çevre haberciliğinde öne çıkan en etkili araçlardan birisi de kuşkusuz fotoğraftır. Görsel öğeler, uzun bir metnin aktarım gücünü aşarak duyguları doğrudan yansıtabilme özelliğine sahiptir. Bu sebeple, fotoğraf gibi görsel öğelerin gerçeğe dayalı ve yerinde kullanılması, çevre haberciliğinin etkisini artıran temel unsurlardan biridir (Basmacı, 2021, s. 1219). Bu habercilik, görselleştirmeye elverişli olmasının yanında karmaşık olan bilimsel fikirler ve bilgi kaynakları örüntüsünü de ayıklamak zorundadır. Çevre haberciliği sadece bilgi aktarmakla sınırlı değildir. Aynı zamanda toplum içerisinde bir tutum oluşturmayı ve çevre bilincinin oluşmasına katkı sağlamayı da amaçlamaktadır (Budak ve Baloğlu, 2025, s. 4). Fakat bu gelişmelerin yanı sıra çevre haberciliği gazetecilikteki en tehlikeli alanlardan biri olarak nitelendirilmektedir. Çünkü bir tahmine göre, 2005 ile 2016 arasında çevre haberciliği nedeniyle ölen gazeteci sayısı kırktır. Ölen bu gazeteci sayısı, ABD'nin Afganistan savaşını haberleştiren tüm gazetecilerin sayısından daha fazladır. Çevre sorunlarını ele alan gazeteciler, diğer bazı alanlardaki meslektaşlarına kıyasla tutuklanma, cinayet, saldırı, tehdit, kaçırılma, sürgün, dava ve taciz riskleriyle daha fazla karşı karşıya kalmaktadırlar (Freedman, 2020, s. 275).

Dijital ulusal ve uluslararası medya kuruluşları, iklim haberciliği başlığında içerik ve haber üretmekte birçok gazete de iklim krizi odaklı ek sayfalar yayımlamaktadır. Özellikle bu alandaki eğitimlerin yaygınlaştırılması ve haber çerçevelerinin iklim habercilerince oluşturulması istenen düzeyde olmasa da büyük bir önem taşımaktadır. İklim haberciliğinin öne çıkan özelliklerinden birisi de gelişen vakaları belirli bir süre zarfında takip etmesi sebebi ile anlık bilgi akışı sunmak yerine, uzun vadeli bir izleme süreci neticesinde kapsamlı haberler sunmasıdır (Yaşa, 2025, s. 1791-1792).

1.2 Sürdürülebilirlik ve Medya

Sürdürülebilirlik ilk olarak birkaç yüz yıl önce Alman ormancı Hans Carl Von Carlowitz tarafından 1712 tarihli Sylvicultura Oeconomica isimli metinde, ormanların uzun vadede nasıl yönetilmesi gerektiğini

tarif etmek amacıyla ortaya atılmıştır (Scoones, 2007, s. 590). Kavram, 1980 yılları itibarıyla çağdaş anlamdaki karşılığını yakalamaktadır. 1972 yılında Stockholm Birleşmiş Milletler Konferansı'nda ilk kez çevre konuları ve çevre politikaları görüşülmeye başlanmıştır. Çevresel sorunlara çözüm bulma amacı ile atılan adımlar zaman içerisinde çevresel hareketler ve kalkınma sorunlarıyla bütünleşmiştir (Kotan Türkden ve Kuşay, 2022, s. 218). 1987 yılında ise "Sürdürülebilirlik" kavramı, resmî olarak literatüre girmiştir. Sözcük anlamı itibarıyla sürdürülebilirlik, üretkenlik ile biyolojik çeşitliliğin devamlılığını sağlarken, bu sürecin kalıcılığını korumak olarak tanımlanabilir. Kavramın küresel ölçekte tanınması ise, Birleşmiş Milletler bünyesinde faaliyet gösteren Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun 1987'de yayımladığı "Ortak Geleceğimiz" adlı rapor sayesinde olmuştur. Söz konusu raporda sürdürülebilirlik "İnsanlık, doğanın gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılama kapasitesini tehlikeye atmadan, bugünün ihtiyaçlarını karşılayarak kalkınmayı sürdürme becerisine sahiptir." şeklinde tanımlanmıştır (Güner, 2020, s. 17). Yaşadığımız dünyadaki değerlerin devamlılığının sürdürülmesi adına gösterilmesi gereken çabaları içeren sürdürülebilirlik anlayışı, birkaç yüzyıl öncesine dayanmasına rağmen kavrama dair çok yönlü çabalar özellikle son yıllarda daha bilinçli bir biçimde karşılık bulmaktadır (Kotan Türkden ve Kuşay, 2022, s. 218).

Sürdürülebilirlik kavramıyla ifade edilmek istenen, bir sistemin ya da yöntemin kendi varlığını sürdürebilme, devam ettirebilme ve dış destek olmadan işleyişini koruyabilme yeteneğidir. Daha genel ve geniş bir bakış açısıyla ele alındığında ise sürdürülebilirlik, bir yapının veya olgunun kendisini koruma, varlığını sürdürme ve sürekliliğini sağlayabilme kapasitesini ifade etmektedir (Şen vd. 2018, s. 5). Bu bağlamda, sürdürülebilirlik genellikle mevcut ihtiyaçların gelecekteki refahı tehlikeye atmayacak şekilde karşılanması olarak tanımlanmaktadır. Sürdürülebilirlik, daha az doğal kaynak kullanma ve daha az atık üretme çabası olarak anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, genellikle geri dönüşüm ve enerji verimliliği ile özdeşleştirilmektedir. Elbette, doğal kaynakların akılcıca kullanılması ve israftan kaçınılması hayati önem taşımaktadır. Ancak sürdürülebilirlik hem daha zorlu hem de daha ödüllendiricidir (Thiele, 2024).

Sürdürülebilirlik disiplinler arası veya disiplinler ötesi bir olgu olduğu gibi, farklı alanların ve disiplinlerin kesişim noktasında yer almaktadır (Golob vd. 2022, s. 43). Son yirmi yıl içerisinde, sürdürülebilirlik çerçevesinde farklı aktörlerin bir araya gelmesiyle çeşitli ağlar oluşturulmuş, stratejik ittifaklar kurulmuş, yeni kurumlar ve örgütler tesis edilmiş, çok sayıda proje geliştirilmiş ve bu doğrultuda artan miktarda finansal kaynak tahsis edilmiştir (Scoones, 2007, s. 589). Bu amaçla, disiplinler arası hayati öneme sahiptir. Hiçbir çalışma alanı, yaşamı ve dünyayı şekillendiren çok boyutlu ve birbirine bağlı ilişkiler ağının tamamını tek başına açıklama kapasitesine sahip değildir. Bu sebeple, sürdürülebilir çözümler geliştirilebilmesi için farklı entelektüel disiplinlerin bütünleştirilmesi ve bu süreçte vatandaşlar, özel sektör temsilcileri, sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumları gibi çok sayıda paydaşın sürece aktif biçimde dâhil edilmesi gerekmektedir (Thiele, 2024). Bu bağlamda sürdürülebilirliğin diğer alanlarla olduğu gibi medya ile de arasında ilişki vardır.

Sürdürülebilirlik konuları genellikle göze çarpmayan, oldukça karmaşık ve uzun vadeli konulardır. Doğrudan deneyimler olarak algılanmamakta ve insanlara kitle iletişim araçlarıyla aktarılmaktadır. Çoğu insanın birçok sürdürülebilirlik konusu hakkındaki bilgisi, kitle iletişim araçları aracılığıyla iletilen bilgilere dayanmaktadır (Karmasin ve Voci, 2021, s. 44).

Medya ve iletişim araçlarının tarihsel süreç içerisinde geçirdiği yenilikçi dönüşümler, çevre ve sürdürülebilirlik konularını doğrudan etkilemiştir. Medyanın sürdürülebilirlikle olan bağı yalnızca teknik veya teknolojik dönüşümlerle sınırlı değildir. Aynı zamanda bireyler arasındaki değerlerin, toplumsal yargıların ve adalet anlayışının inşasında etkili bir araç olma niteliği de taşımaktadır. Medya, oluşturduğu söylemler ve kavramsal çerçeveler vasıtasıyla sosyal-ekolojik adalet ile sürdürülebilirlik üzerinde belirleyici etkiler oluşturmaktadır (Arık vd. 2024, s. 209). Bu anlamda, sürdürülebilirlik kalkınma hedefleri medya vasıtasıyla haberler, röportajlar, belgeseller ve benzeri

çeşitli içerik türleri ile geniş kitlelere iletilmektedirler. Medya, bireylerin sürdürülebilirlik konusu hakkındaki bilgi düzeylerini artırarak farkındalık oluşturmakta ve onları çevresel sorumluluk temelinde eyleme geçmeye teşvik etmektedir. Ayrıca medya, sürdürülebilirlikle alakalı olumlu ve olumsuz örnekleri kamuoyuna sunarak toplumun bu konu hakkındaki tutum ve davranışlarını biçimlendirmede önemli bir rol üstlenmektedir (Bingöl ve Alpsoy, 2023, s. 41). Bu doğrultularda medya, sürdürülebilirlik konusunda geniş kitlelere ulaşarak bilgilendirmeler yapmakta ve toplumun bilinçlendirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

1.3 Küresel Bağlamda İklim Krizi ve Orman Yangınları

Ormanlar, çevreyi dengeledikleri, karbon döngüsünü düzenledikleri ve binlerce mevcut yaşam formuna yaşam alanı sağladıkları için öncelikli öneme sahiptir. Orman ekosistemleri, tek bir alana özgü fiziksel ve biyolojik süreçler ile birbirine bağlı topografya, jeoloji, tür ve iklimin bir araya gelmesiyle oluşmakta ve esasen baskın alt bitki örtüsü olarak ağaçlar tarafından işgal edilmektedir (Singh, 2022, s. 1). Bunların yanı sıra ormanlar, erozyonu önlemekte, solunan havayı temizlemekte, içilen suyu temizlemekte ve iklim değişikliğine karşı önemli bir bariyer görevi görmektedir (Parsa ve Zehra 2022, s. 108). Ayrıca, “Rio Sözleşmesi”, “Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC)”, “Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD)” ve “Birleşmiş Milletler Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi (UNCCD)” gibi önde gelen kuruluşlar ormanların önemli katkısını kabul etmektedir. Bunların hepsi birlikte, ormanların korunmasıyla ilgili amaçların sinerjisini artırmak için sürekli çaba göstermektedir (Singh, 2022, s. 2).

Fakat dünya genelindeki orman yangınları sebebiyle ormanlar hızlı bir şekilde kaybedilmektedir. Avrupa Uzay Ajansı'nın tahminine göre, her yıl yaklaşık olarak dört milyon kilometrekare (1,5 milyon mil kare) arazi yangından olumsuz olarak etkilenmektedir. Bu durumu daha iyi anlamak adına, bu yangınların Hindistan'dan daha büyük ve Nijerya'nın neredeyse dört katı büyüklüğünde olduğu unutulmamalıdır. 2020 yılında 12 milyon hektardan fazla tropikal orman örtüsü kaybedildi. Bu durum, her dakika yaklaşık 30 futbol sahası büyüklüğünde ağaca denk gelmektedir (Parsa ve Zehra 2022, s. 108). Orman yangınlarının gittikçe artmasının ve yangına maruz kalan bölgelerin çoğalmasının temel nedenleri arasında sıcaklıkların yükselmesi, kuraklığın artması, sıcak hava dalgaları gibi meteorolojik ve iklimsel koşullar gelmektedir (Alaca, 2023, s. 469). İklim değişikliği, doğrudan orman yangınlarına sebep olmasa bile, aşırı sıcaklık artışı, kuraklık ve düşük bağıl nem oranları sebebiyle yangın risklerini önemli düzeyde artırmaktadır (Ünlü, 2025, s. 219).

Orman yangınlarının sonucunda doğal yaşam ve yabani hayvanlar ölmekte, ormanlık alanlara başka türler geldiğinden dolayı da yaban hayatı değişmektedir. Doğal yaşamın bozulması sonucu orman üretimi olumsuz olarak etkilenmekte, erozyon oluşmakta, kütle ve su kaybı olmakta, toprak özellikleri bozulmakta, su kaynakları bozulmakta, çölleşme, hava kirliliği, sel, heyelan, çığ gibi felaketlere sebep olmaktadır (Ayanoğlu vd. 2017, s. 33; Alaca, 2023, s. 469). Bu bakımdan orman yangınları, yeryüzündeki en yıkıcı doğal afetlerden biri olarak ekosistemlerin sürekliliğini ciddi bir şekilde tehdit etmektedir. Ekvatordan kutup bölgelerine kadar dünyanın pek çok farklı coğrafyasında, her yıl sıklığı, şiddeti ve süresi artan yangınlar, insan sağlığı üzerinde uzun vadeli olumsuz etkiler oluşturmaktadır (Ünlü, 2025, s. 217).

Orman yangınları yalnızca orman ekosistemlerine zarar vermekle kalmayıp, orman ürünleri üretimini olumsuz bir şekilde etkilemekte ve bunun yanı sıra erozyon, kütle kaybı, su kaynaklarının kirlenmesi, hava kirliliği, çölleşme, sel, heyelan ve çığ gibi doğal afetlerin meydana gelmesine de zemin hazırlamaktadır. Bu durum hem ekolojik hem de ekonomik dengeleri bozmaktadır. Aynı zamanda piknik alanları, orman parkları, av sahaları gibi insanların rekreatif amaçlarla faydalandığı estetik ve sportif nitelikteki alanları tahrip etmektedir. Ayrıca ormanlık bölgelerin çevresindeki yerleşim alanlarının ve konutların zarar görmesi, toplumsal yaşamın ve sosyokültürel yapının da olumsuz

yönde etkilenmesine yol açmaktadır (Ayanoğlu vd. 2017, s. 33). İklim değişikliği ve orman yangınları birbirinden beslenen iki temel unsurdur. Küresel ısınmanın etkisi ile yangın sezonlarının daha erken başlayıp daha geç bitmesi sonucu yangın sayılarında ve büyüklüğünde ciddi artışlar meydana gelmektedir (Ünlü, 2025, s. 219). Özellikle son zamanlarda yangının hassas alanlarda durumu ve dayanıklılığı etkileyen bir unsur haline gelmiştir. Orman yangınları yaşam ve çevre için sürekli bir tehdit oluşturmaktadır. Ayrıca orman yangınları ve iklim değişikliği iç içe geçmiş kavramlardır ve iklim değişikliğinin yakın gelecekte orman yaşamında büyük değişikliklere neden olması beklenmektedir (Singh, 2022, s. 2-4).

Sonuç olarak iklim değişikliği, tartışmasız olarak dünyanın en önde gelen çevresel sorunlarından birisidir ve gazeteciler için de en zorlu konular arasındadır. Bu bağlamda medyanın görevi, toplumu ilgilendiren konulara dönük sade bir dil ile doğru, dengeli, tam ve tarafsız içerikler ve haberler üreterek okur kitleyi bilgilendirmektir (Yaşa, 2025, s. 1792).

2. Amaç ve Yöntem

Bu araştırma, kitle iletişim aracı olarak gazetenin dijital versiyonu niteliğindeki çevrimiçi gazetelerde yayımlanan orman yangını haberlerini konu alan nitel bir incelemeye dayanmaktadır. Çalışma; dijital ortamdaki gazete haberlerinde orman yangınlarına ilişkin oluşturulan söylemlerin sürdürülebilirlik, ideolojik çerçeve, sosyolojik boyut ve toplumsal etkiler bakımından değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın araştırma soruları şunlardır:

- 1) Dijital gazetelerde; orman yangını haberleri hangi söylem çerçevesinden ele alınmaktadır?
- 2) Orman yangını haberlerinde sürdürülebilirlik ve çevre temaları nasıl ele alınmaktadır?
- 3) Orman yangını haberlerinde ideolojik çerçeve ve sorumluluk atfı nasıl kurgulanmaktadır?
- 4) Orman yangını haberlerinin toplumsal ve sosyolojik boyutu haber metinlerinde nasıl temsil edilmektedir?

Bu doğrultuda, Türkiye’de en çok tıklanırılığa sahip üç dijital gazete seçilmiş; orman yangınlarının Türkiye’de yoğun olarak başladığı 25 Haziran 2025 ile yangınların söndürüldüğü ve etkilerinin devam ettiği 25 Temmuz 2025 tarihleri arasındaki bir aylık süreçte yayımlanan haberler nitel içerik analizi ve söylem analizi yöntemleriyle çözümlenmiştir. Bu yöntemsel yaklaşım, orman yangınlarına ilişkin haber söylemlerinin nasıl inşa edildiğini, çevre haberciliği bağlamında hangi temalar üzerinden kurgulandığını ve bu söylemlerin sürdürülebilirlik ile toplumsal algı arasındaki ilişkiye nasıl aracılık ettiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada kullanılan nitel içerik analizi, verilerin sistematik biçimde çözümlenmesine ve anlamlı kategoriler altında yorumlanmasına dayanmaktadır. Bu yaklaşım, yalnızca haber metinlerinin yüzeysel anlamlarını değil, aynı zamanda söylemsel örüntülerini, alt metinlerini ve ideolojik göndermelerini de görünür kılmayı hedeflemektedir.

Araştırmada yararlanılan nitel içerik analizi; haber metinlerinin söylemsel ve içeriksel olarak çoklu okumaya tabi tutulması, haber metinlerinde tekrar eden anlam yapılarının kodlanması, kodların temalar göre sınıflandırılması ve temaların araştırma sorularına göre yorumlanmasını kapsamaktadır. Her bir haber metni kendi bağlamında ele alınarak analiz edilmiştir. Araştırmacı tarafından manuel yürütülen kod ve temalar, metinle uyumlu şekilde belirlenmiştir. Nitekim nitel içerik analizi, temalar ve örüntülerin tanımlanması ve kodlamanın sistematik olarak sınıflandırılmasıyla metin verilerinin içeriğinin öznel bir biçimde yorumlanmasına dayalı bir araştırma türüdür. Bu analize yönelik tanımlamaların, nitel içerik analizinin konuşmaların/metinlerin ve bunların özel bağlamlarının bütünlük görünümünü vurguladığı görülmektedir. Nitel içerik analizi, bir metinde açık ya da gizli olabilecek manaları, temaları ve kalıpları inceleme amacı için sadece kelimeleri saymanın ya da

metinlerden nesnel bir içerik çıkarmanın ötesine geçmektedir. Araştırmacıların sosyal gerçekliği öznel fakat bilimsel olarak anlamalarını sağlamaktadır (Sallan Gül ve Kahya Nizam, 2021, s. 185).

Söylem, basitçe kullarımdaki dil olarak ifade edilmektedir. Dolayısıyla söylem analizi, kullarımdaki dilin analizidir. “Kullarımdaki dil” derken, dili bağlamla ilişkilendiren normlar, tercihler ve beklentiler kümesi kastedilmektedir. Söylem analizi, dilin cümle düzeyinin üzerindeki örgütlenmesi olarak da görülebilmektedir. Söylem analizinin ilgi alanı, dilin biçimsel özelliklerinin incelenmesiyle sınırlı değildir. Aynı zamanda dilin sosyal ve kültürel bağlamlarda ne için kullanıldığını da dikkate almaktadır. Diğer bir ifadeyle söylem analizi, dil ile kullanıldığı bağlamlar arasındaki ilişkiyi incelemektedir (Kamalu ve Osisanwo, 2015, s. 170). Araştırma kapsamında yararlanılan söylem analizi, bu bağlamda Van Dijk, Fairclough veya Foucault’un doğrudan dayandırılmış eleştirel söylem analizi değil; haber metinlerinde kullanılan dilin bağlamının, vurgusunun, çerçeve ve anlam örüntülerinin genel ve kavramsal bir analizdir. Nitel içerik analiziyle belirlenen temalar üzerinden haber metinlerinin sürdürülebilirlik, ideolojik çerçeve ve toplumsal etki bağlamlarının ve üretilen anlamlarının yorumlanması hedeflenmiştir. Kategorilere ayrılan veriler, haber söylemlerinde yer alan dilsel, kavramsal ve çerçeveleme stratejileri dikkate alınarak nitel biçimde yorumlanmıştır. Böylece analiz süreci, çevresel olayların medya söyleminde nasıl temsil edildiğini çözümleyen bir söylem odaklı içerik analizi niteliği kazanmıştır.

2.1 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, B2Press (tr.b2press.com)’e göre Türkiye’de en çok tıklanırılığa sahip olan dijital gazeteler oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, her biri farklı bir yayın grubuna ait üç dijital gazete örneklem kapsamına dâhil edilmiştir. Bu üç dijital gazetenin araştırmaya dâhil edilmesinde, geniş okur kitleleri, gündem belirleme potansiyelleri ve felaketler haberlerinde yüksek görünürlük sağlamları, etkili olmuştur. Belirlenen (25 Haziran 2025 – 25 Temmuz 2025) tarih aralığında, ele alınan üç adet gazetede, Hürriyet’in 17, Milliyet’in 22 ve Sözcü’nün de 14 olmak üzere toplam 53 orman yangını haberi ele alınmıştır. Haberler, amaç ve kapsam doğrultusunda, nitel içerik analiziyle çözümlenmiştir. Çözümleme sürecinde kullanılan kategoriler, çalışmanın kuramsal bağlamı, amacı ve soruları gözetilerek, belirlenmiştir. Sürdürülebilirlik ve çevre kategorisi, çevre haberciliği literatüründe çevresel krizlerin nedenleri, sonuçları ve çözüm önerileri bağlamında ele alınan temel boyutlara dayanırken; ideolojik söylem kategorisi, medya metinlerinde iktidar, sorumluluk atfı ve politik çerçeveleme tartışmalarını merkeze almaktadır. Sosyolojik etki kategorisi ise çevresel felaketlerin bireyler, toplumsal gruplar ve yaşam alanları üzerindeki etkilerinin medya söylemi aracılığıyla nasıl temsil edildiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda kategorilerin, literatür ve araştırma amaçları doğrultusunda analizi yönlendiren kavramsal çerçeveler olarak kurgulandığı belirtilebilir.

Örneklem, amaçlı örneklem yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Amaçlı örneklem tercih edilmesinin nedeni, orman yangınlarını konu alan ve araştırma sorularına doğrudan yanıt üretme potansiyeli taşıyan haber metinlerine odaklanmaktır. Bu kapsamda her biri farklı gazeteden ve orman yangınlarını doğrudan konu edinen üç temsilî haber metni derinlemesine analiz edilmiştir. Araştırmada her ne kadar haberlerin nicel dağılımları verilmiş olsa da çalışmanın asıl amacı haberlerdeki söylemsel yapıların derinlemesine analizini gerçekleştirmektir. Dolayısıyla bu üç haber, yüzeysellikten uzak biçimde, her bir gazetenin söylemsel açıdan haber çerçevesini, dil kullanımını ve tematik yapısını ayrıntılı olarak ele alarak araştırma sorularına yanıt aramak amacıyla birer temsili haber olarak seçilmiştir. Bu doğrultuda her biri farklı gazeteden olmak üzere belirlenen üç haber, söylemsel ve içeriksel olarak ayrıntılı biçimde analiz edilmiştir.

Bu kapsamda her bir gazete grubundan, belirlenen tarih aralığında yayımlanan ve orman yangınlarını doğrudan konu edinen birer temsilî haber metni analiz birimi olarak seçilmiştir. Örneklem seçiminde; haberin ana temasının orman yangını olması, yangının toplumsal, çevresel ve politik boyutlarına

ilişkin söylem içermesi ve haber metninin analiz edilebilir bütünlüklü bir yapıya sahip olması temel ölçütler olarak dikkate alınmıştır. Bu tercih, analiz sürecinin dilsel ve söylemsel yapıya odaklanmasını sağlamak ve yöntemsel tutarlılığı korumak amacıyla yapılmıştır. Bulgular, haber metnlerinde kullanılan dil, kavramlar ve çerçeveleme stratejileri üzerinden değerlendirilmiştir.

Bu doğrultuda sürdürülebilirlik ve çevre kategorisinde haberler; orman yangınlarının küresel ve yerel etkenleri, orman alanlarının korunması ve yeniden ağaçlandırılması, yangınların önlenmesine yönelik politik söylemler ve ekolojik dengeye ilişkin vurgular çerçevesinde incelenmiştir. İdeolojik söylem kategorisinde; orman yangınlarında iktidarın yeterli ya da yetersiz kaldığına dair söylemler, sorumluluk atıfları, yangınların çıkış nedenlerine ilişkin anlatılar ve iklim değişikliği bağlamında üretilen politik çerçeveler değerlendirilmiştir. Sosyolojik etki kategorisinde ise haberlerde kullanılan dilin; insan, hayvan ve yerleşim alanları üzerindeki olumsuz etkileri nasıl temsil ettiği ve bu temsillerin toplumsal duyarlılık ile çevre bilinci açısından hangi anlamları ürettiği analiz edilmiştir.

Bu araştırma, seçilen üç gazeteye ve sınırlandırılmış haber metnlerine dayanmaktadır. Bulgular ve örneklem de aynı şekilde kategorik çerçeve bağlamında ele alınarak betimsel içerik perspektifinden analiz edilmiştir.

3. Araştırma Bulguları ve Örnek Çözümlemeleri

Bu bölümde elde edilen bulgular, Türkiye’de en çok tıklanırılığa sahip üç dijital gazetede, orman yangınlarının Türkiye’de yoğun olarak başladığı 25 Haziran 2025 ile yangınların söndürüldüğü ve etkilerinin devam ettiği 25 Temmuz 2025 tarihleri arasındaki bir aylık süreçte yayımlanan haberler nitel içerik analizi ve söylem analizi yöntemleriyle çözümlenerek elde edilmiştir. Analiz sürecinde belirtilen tarih aralığında dijital gazetelerde yayımlanan ve amaçlı örneklem yöntemiyle seçilen haber metinleri dâhil edilmiştir. Sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilen bulgularda, görsel öğeler, kullanıcı yorumları ve etkileşim boyutları kapsam dışı bırakılmıştır.

Hürriyet Gazetesi Haber Analizi

Haber Özeti: Hürriyet’te “İzmir, Antalya ve Muğla’da orman yangını: Havadan ve karadan müdahale ediliyor” başlığıyla yayımlanan haberde, Türkiye’de birçok noktada çıkan orman yangınlarına hem havadan hem de karadan yapılan müdahaleler aktarılmıştır. Devlet temsiliyetinin (Vali) açıklamaları, tahliye işlemleri, personel ve araç sayıları, yangınla mücadele süreci ve zorlu koşullar haberde vurgulanmıştır.

Haberin Sürdürülebilirlik ve Çevre Bağlamı

Haber sürdürülebilirlik ve çevre bağlamında ele alındığında metinde birçok etken göze çarpmaktadır. Bunlar arasında en dikkat çeken ifadeler; sıcaklık, nem ve rüzgâr gibi doğrudan çevresel etkenlerin vurgulanması olmuştur. Yangının yayılmasında havanın çok sıcak olması, nem oranının %20’nin altına düşmesi ve rüzgârın dengesiz olması güçlü bir etken olarak lanse edilmiştir. Haberde yangın müdahalesinde ve kontrol altına alınmasında kullanılan araç, gereç ve personel sayıları detaylı biçimde aktarılmıştır. Kurumsal ve teknik müdahale yaklaşımının ön plana çıkarıldığı bu söylemde, çevresel kriz kurumlar bazında doğrudan müdahale çerçevesinde sunulmaktadır.

Haberde sürdürülebilirlik ve çevre konusunda önemli bir etmen olan orman yangınlarını önleyici eylem ve politikalardan, orman alanlarının korunmasından, imar ve ekolojik denge ya da yanan bölgelerin yeniden ağaçlandırılması gibi sürdürülebilirlik odaklı vurguların eksik kaldığı görülmektedir. Dolayısıyla haberde yangın anına daha fazla odaklanıldığı, çevresel sürdürülebilirlik bağlamında yangının nasıl ortaya çıktığı sorularına yer verilmediği anlaşılmaktadır. Yangınların önlenmesi stratejisi yerine, Vali’nin vatandaşların yangına karşı tedbirli olmalarına dair bilgilendirmesi mevcuttur. Bu da bir önlem politikası değil, vatandaş uyarısı olarak değerlendirilebilir niteliktedir.

Haberin İdeolojik Söylemi

Haberin ideolojik söylemine bakıldığında, iktidarın ve yetkililerin doğrudan eleştirilmediği görülmektedir. Valinin orman yangını için sahada olması ve demeçlerine yer verilmesi, kamu kurumlarının aktifliğini vurgulamaktadır. Bunun yanı sıra, haberin her bir alt başlığında farklı şehirlerde çıkan yangınlarda devletin personel, uçak ve helikopterlerle müdahalesi istatistiki olarak verilmiştir. Devletin müdahale kapasitesinin öne çıkarıldığı bu söylemde, örneğin Vali yangınlarda “8 uçak, 16 helikopter, 625 personel sahada aktif rol oynuyor” ifadelerini kullanmıştır.

Haberde ayrıca yangının hızlı başlaması, kontrol altına alınmasındaki zorluklar, rüzgâr ve nemin elverişsiz koşullarının vurgulanması, sorumluluğu devlet ve kurumlarından ziyade doğal bir fenomene yüklemektedir. Burada sorumluluk atfı doğrudan olmasa da dolaylı olarak devletle birlikte halkın da sorumluluğu olarak aktarılmıştır. Valinin vatandaşlara yönelik uyarıları ve yangınlarla birlik içinde mücadele edilmesi söylemi, devletin ve yetkili kurumların sorumluluğunu zayıflatarak halkla birlikte ortak bir sorumluluk duygusu inşa etmektedir. Bu durum, haberin ideolojik söylemini oluşturmaktadır.

Haberin Sosyolojik Söylemi

Haber metni sosyolojik açıdan ele alındığında tahliyeler vurgusu dikkat çekmektedir. Onlarca evin boşaltılmış olması, yüzlerce vatandaşın tahliye edilmesi sosyolojik olarak hem mağduriyet hem de kolektif bir kurtuluşu temsil etmektedir. Bunun yanı sıra, yüzlerce hayvanın da tahliye edildiği vurgulanmıştır. Bu durum, hayvanların da ekolojik denge, ekonomik denge ve vatandaşa fayda sağlama açısından önemli görüldüğünü göstermektedir.

Haberde vatandaşların ve hayvanların tahliyesine, evlerin yanmasına, insanların yerlerinden olmalarına dair söylemler, yangının toplumsal dokuya verdiği zararı ortaya koymuştur. Ancak devlet kurumları veya yetkililer tarafından vatandaşların zararlarının karşılanması ya da maddi-manevi destek verilmesine ilişkin herhangi bir söylem veya politika haber metninde yer almamıştır. Valinin “herkesten azami dikkat ve özen bekliyoruz” açıklaması, toplumsal sorumluluk ve katılım çağrısı olarak dikkat çekicidir. Ancak haber metninde orman yangınlarının mağdurlarının psikolojik durumları, uzun vadeli toplumsal uyum gibi derin sosyolojik unsurlar kapsamlı biçimde ele alınmamıştır.

Haber metnine bakıldığında, genel itibarıyla sürdürülebilirlik ve çevre konusunda kurumların ve yetkililerin sorumluluklarını azaltacak nitelikte, vatandaş-devlet ortaklığında sorumluluk bilinci inşa etmeye çalışan bir söylem görülmektedir. İdeolojik olarak devlet ve kurumların teknik olarak orman yangınlarına müdahalelerine, kriz yönetimi kapasitelerine ilişkin istatistiki bilgiler ışığında güven verici bir söylem geliştirdikleri gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra, sosyolojik açıdan haber metninde olayın aktarımı daha çok dikkat çekmektedir. Tahliyeler, yanan evler, hayvanların durumu ve tahliye edilen insanların yer değişimleri gibi konular, haber metninde sıklıkla insan merkezli ve insan bağımlı etkiler olarak sosyolojik söylem açısından dikkat çekicidir.

Milliyet Gazetesi Haber Analizi

Haber Özeti: Milliyet’te “*Ciğerlerimiz yanıyor! Bakan Yumaklı orman yangınlarına ilişkin son durumu paylaştı*” başlığıyla yayımlanan haberde, orman yangınlarının İzmir’in Buca, Ödemiş, Menemen, Gaziemir ve Sarnıç gibi bölgelerine yayıldığı, yerleşim yerlerinin etkilendiği aktarılmıştır. Yangına hem havadan hem de karadan müdahale edildiği belirtilen haberde, Bakan Yumaklı’nın orman yangınlarına, Bakan Yerlikaya’nın ise yangınlarla ilgili gözaltına alınan kişilere dair demeçlerine yer verilmiştir. Yangından etkilenen bölgelerde evlerin tahliye edildiği, bir orman işçisinin şehit olduğu ve yaralıların bulunduğu bilgisi de haberde yer almıştır. Haberde yangının çıkış nedenine ve gözaltılara

dair resmî açıklamalara da yer verilmiştir. Bunun yanı sıra orman yangınıyla mücadelede kullanılan çok sayıda araçtan ve personelden bahsedilmektedir. Haber, bakanın ifadeleriyle resmî bir açıklama niteliği taşımaktadır.

Haberin Sürdürülebilirlik ve Çevre Bağlamı

Haber, sürdürülebilirlik ve çevre bağlamında incelendiğinde, bir önceki haberde olduğu gibi metinde öncelikle sert rüzgâr, yüksek sıcaklık ve düşük nem etkenlerinin vurgulandığı görülmektedir. Ancak bu haberde aynı zamanda yangın ekolojisi uzmanı Prof. Dr. Tuncay Neyişçi'nin görüşlerine yer verildiği anlaşılmaktadır. Haberde Neyişçi'nin, orman yangınlarında suyun yoğunluğunun artırılması, suya “kil” karıştırılması gibi etkili müdahale yöntemlerini sıraladığı aktarılmaktadır. Bunun yanı sıra Neyişçi, yanan orman bölgelerinin bir yıl boyunca herhangi bir müdahalede bulunulmadan bırakılması gerektiğini, doğanın kendini yenilemesine izin verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Sürdürülebilirlik, çevre ve ekolojik açıdan önemli ifadelerle yer verilen haberde, bu bilgiler uzman görüşüyle desteklenmiştir. Uzman görüşüne yer verilen haberde, ekosistemin iyileşmesi için insan müdahalesinin olmaması gerektiği vurgulanırken, dolaylı olarak sürdürülebilirlik ve çevrenin korunması için doğaya kendi kendini yenileme imkânı tanınması gerektiği ifade edilmiştir.

Ancak bunun dışında haberde çevrenin sürdürülebilirliği ve ekolojik dengeye ilişkin kapsamlı bir vurgu bulunmamaktadır. Genel olarak haberde uzman görüşü dışında, sürdürülebilirlik ve çevre bağlamında yoğun bir anlatım yer almamaktadır. Bunun yerine haber metni, yangın olayının kendisine, yani olaya odaklanmış; haberin söylemi bu olay üzerinden inşa edilmiştir.

Haberin ideolojik söylemi

Haber metninde yoğun biçimde resmî kurum açıklamaları yer almaktadır. Tarım ve Orman Bakanı ile İçişleri Bakanı gibi devlet kurumlarının yetkililerinin demeçleri, ifadeleri ve söylemleri haberde aynı şekilde ve yoğun biçimde aktarılmıştır. Bu demeçler arasında yangına yoğun müdahale, yangının sorumlularının cezalandırılması gibi kamu vicdanını rahatlatacak söylemler inşa edilmektedir.

Bunun yanı sıra, devlet kurum yetkililerinin “ciğerlerimiz yanıyor”, “yeşil vatanımız” gibi ifadeleri; milliyetçilik, toprak, aidiyet, vatan, kolektif duygusallık, seferberlik, duygusal milliyetçilik ve siyasi olarak sorumlulukların vatandaşlarla kolektif biçimde paylaşılması gibi söylemleri ortaya çıkarmaktadır.

Haberin detayları arasında yangının çıkış nedeninin, inşaat sırasında kullanılan demir malzemenin kesiminden çıkan kıvılcımlar olarak gösterildiği belirtilmiştir. Bu ifade, bireysel suç veya ihmâl ihtimalini en aza indirerek iktidar yetkililerinden sorumluluğu uzaklaştırmaktadır. Bunun yanı sıra, yangın söndürme çalışmalarında kullanılan araçlar, gereçler ve personele dair bilgilere Bakan'ın söylemleriyle paralel biçimde yer verilmesi, ideolojik olarak kurum ve iktidar yanlısı bir söylemi kurarken aynı zamanda “devlet kapasitesi” ve “kurumsal etkinlik” algısını da desteklemektedir.

Buna ek olarak, haberde özellikle vurgulanan “inşaat demiri” ve “risk” ifadeleri, yangının çıkışındaki sorumluluğu dolaylı biçimde iktidar, belediyeler veya denetleme görevi olan kurumlardan ziyade bireylere indirgemektedir. Böylece haber, sorumluluğu devlet kurumlarından bireye yönlendirerek, eleştirel bir söylem geliştirmek yerine iktidarın yeterliliğini vurgulayan bir anlatı kurmaktadır.

Haberin Sosyolojik Söylemi

Haberin detayları arasında orman yangınının sosyolojik etkisi detaylı şekilde verilmektedir. Boşaltılan evlerden, tahliye edilen insanlardan, yangının yerleşim yerlerine ulaşmasından ve alevlerin etkisinden haber metninde yoğunlukla bahsedilmektedir. Haberde ayrıca şehit orman işçisi vurgusunun yapılması ve bunun yanında yaralıların vurgusunun yer alması, insan kaybı ve toplumsal duyarlılık

düzeyinin hassasiyetini artıran bir söylem ortaya koymaktadır. Yangının yerleşim yerlerindeki köy evlerinde yarattığı hasar, insanların evsiz kalması ve taşınmak zorunda kalmaları, yangının zararlarının sosyolojik etkisini gözler önüne sermektedir.

Haber metnine genel itibarıyla bakıldığında, kriz, mücadele, kurumların yeterliliği ve insan faktörü vurgularının ön planda tutulduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra, özellikle yerleşim yerlerinin ormanlara yakınlığının ve inşaat esnasında yaşanan ihmallerin orman yangınlarına neden olabildiği belirtilmiştir. Haberde insan ve birey faktörü vurgusu yapılarak, yangının çıkış nedeninde insan etkisine dikkat çekilmiştir. Bununla birlikte, orman ile şehir sınırlarının birleşmesinde insan faktörünün olumsuz etkisini azaltacak politikaların geliştirilmesi, kurumların denetimi artırması veya orman alanlarının koruma altına alınması gibi söylemler haberde yer almamaktadır. Dolayısıyla ideolojik olarak devlete veya iktidara yönelik herhangi bir eleştirel söylem haberde bulunmamaktadır. Bununla birlikte, sürdürülebilirlik ve çevre koruma noktasında, orman alanlarının yerleşime açılmaması veya yerleşim yerlerinin ormanlardan uzak tutulması yönünde bir politika önerisi yer almasa da yangınların söndürülmesi ve çevrenin, ormanların kendi kendini onarması için insan müdahalesinin olmaması gerektiğine dair uzman görüşüne yer verilmiştir. Sosyolojik olarak ise, orman yangınlarının insan hayatı, yerleşim yerleri ve hayvanlar üzerindeki olumsuz etkisi vurgulanarak toplumsal duyarlılığı öne çıkaran bir söylem geliştirildiği ifade edilebilir. Devlet kurumlarının tahliyeler ve yer değişimleriyle ilgili haberlerde benzer şekilde iktidar yanlısı ve yeterlilik temelli bir söylem geliştirdiği görülmektedir.

Sözcü Gazetesi Haber Analizi

Haberin Özeti: Sözcü'nün *"Peş peşe yangınlar çıkıyor... 50 bin kişi tahliye edildi... Komandolar harekete geçti"* başlığıyla yayımlanan haberinde, İzmir, Bilecik ve Hatay illerinde çıkan yoğun orman yangınlarına vurgu yapılmıştır. Bu yangınlardan dolayı 50 binden fazla insanın tahliye edildiği, askeriye'nin (komandoların) de yangın krizinde devreye girdiği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra, yangın söndürme çalışmalarında kullanılan teknik imkânlar, araç-gereç ve insan gücüne ilişkin istatistiklerin yanı sıra, bakan gibi yetkili kişilerin krize dair söylemleri de haber metninde yer almaktadır.

Haberin Sürdürülebilirlik ve Çevre Bağlamı

Haberde, Türkiye genelinde meydana gelen yoğun orman yangınlarının dağılımı, yangının krize dönüşmesinde etkili olan hava koşulları, yangının kontrolüne ilişkin yirmi dört saatlik devriye uygulamaları, hava müdahaleleri ve rüzgâr etkisine dair teknik ayrıntılar aktarılmıştır. Ancak sürdürülebilirlik ve çevre bağlamında, diğer iki gazeteden farklı olarak, yangının çıkış nedeninin doğa kaynaklı bir olgu, iklim değişikliği, ormansızlaşma ya da bakım eksikliği gibi çevresel faktörlerle ilişkilendirilmediği görülmektedir.

Bunun yanı sıra, haber metninde orman yangınlarının önlenmesi, uzun vadeli ekolojik denge, yeniden ormanlaştırma, orman alanlarının korunması ya da yanan bölgelerin yeniden yeşillendirilmesine yönelik herhangi bir politika veya stratejiden bahsedilmemektedir. Bunun yerine haber, ekolojik denge ve çevresel sürdürülebilirlikten ziyade, yangının kendisine, yani olayın güncel kriz boyutuna odaklanmıştır. Haberde, yangın bölgelerinde yanan alanlar, zarar gören evler ve tahliye edilen yerleşim alanlarına ilişkin ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca çevre tahribatı ve ekolojik kayıplar hakkında istatistiki verilere ve gözleme dayalı durum tespitlerine de değinilmiştir; ancak bu veriler bilgi aktarımı düzeyinde kalmakta, analitik ya da sürdürülebilirlik odaklı bir değerlendirme içermemektedir.

Haberin ideolojik söylemi

Haber metninde devlet kurumlarının müdahaleleri ve yeterlilikleri, komandoların sahada bulunması ve AFAD'ın yardımlarının vurgulandığı görülmektedir. Devlet yetkililerinin ve kurum temsilcilerinin söylemlerine de yer verilen haberde, devlet ve iktidara karşı değil, aksine taraflı bir söylemin geliştirildiği gözlemlenmektedir. Orman yangınlarından etkilenen, mağdur olan 50 binden fazla insanın tahliye edilmesi, ihtiyaçlarının karşılanması ve aynı şekilde Türkiye genelinde 500'ün üzerinde yangına müdahale edilmiş olması, devletin kapasitesini ve etkinliğini vurgulayan bir söylem üzerinden aktarılmıştır. Bu söylem, ideolojik olarak kamu, iktidar ve devletin yetkinliğini, otoritesini ve gücünü ön plana çıkarmaktadır.

Bunun yanı sıra, yangınların birçok noktada benzer veya eşzamanlı olarak başlaması, krizin yaygınlığının, büyüklüğünün ve dramatik etkisinin vurgulanmasına neden olmuştur. Bu durum, kamuoyunun yaşanan felaketin büyüklüğünü anlamasını sağlarken, devlet kurumlarının yetersiz kalması durumuna karşı da bir tür tolerans geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Bu bağlamda ideolojik söylem, iktidar ve devletin büyük bir felaket karşısında anlaşılabilir olmasını sağlamaya yönelik bir anlatı üretmektedir. Ayrıca, kamu kurumları ve yetkililere yönelik eleştirilerin doğrudan değil, dolaylı bir biçimde ve oldukça sınırlı şekilde ifade edildiği görülmektedir. Bunun yanında, komandoların ve askerî güçlerin vurgulanması, orman yangınlarının önlenmesi ve kontrol altına alınması için sürekli bir seferberlik hâlinin sürdürüldüğünün belirtilmesi, yetkili kişi ve kurumların saha görevlerinde aktif biçimde yer aldığının vurgulanmasıyla birlikte, kriz anında devletin sahadaki rolü ön plana çıkarılmaktadır.

Haberin Sosyolojik Söylemi

Haber metninin sosyolojik etkisine bakıldığında, insan tahliyesinin yoğun biçimde vurgulandığı görülmektedir. "50 binin üzerinde vatandaş geçici olarak güvenli bölgelere yerleştirildi" ifadesi, yangının toplumsal etkisinin büyüklüğünü ortaya koyarken, aynı zamanda sosyolojik olarak yer değişikliği, uyum ve insan hayatına yönelik toplumsal etkileri de göstermektedir. Bunun yanında, orman yangınının yerleşim yerlerine zarar vermesi, araçlara, hayvanlara ve evlere zarar vermesi, vatandaşların yerlerinden edilip başka bölgelere taşınmak zorunda kalması; orman yangınının sosyal zararlarını, toplumsal bağlara olan etkisini ve sosyolojik boyutunu açık biçimde ortaya koymaktadır.

Haberin sosyolojik anlamda insan hayatına etkisi, yangın krizinden etkilenen mağdurların görüşleri, tahliye edilen vatandaşların ifadeleri, psikolojik etkiler, yeni bir çevreye uyum sağlayamama ya da eşyalarını kaybetmiş olmanın yarattığı psikolojik sıkıntılar doğrudan haberde yer almamaktadır. Buna karşın, daha çok kurumların hem yangınlara hem de tahliye süreçlerine yönelik müdahalelerine vurgu yapılmıştır. "Gökyüzünü göremiyoruz, yeşil kalmadı" gibi ifadeler, insanların yaşadıkları çevresel tahribatı anlatan ve toplumsal bir duygulanıma hitap eden söylemler olarak dikkat çekmektedir. Bu yönüyle haber metninde sosyal bir algı inşa eden bir dil kullanıldığı söylenebilir. Diğer bir ifadeyle, haber metninde sosyolojik söylem daha çok orman yangınının insan ve çevre üzerindeki etkileri, tahliyeler, zarar gören evler, hayvanlar ve vatandaşlar boyutuyla ele alınmaktadır. Ancak tahliyelerin, yangınlardan etkilenen canlıların ve çevrenin insan psikolojisi ile toplumsal yapı üzerindeki derin etkilerinin haber metninde zayıf biçimde ele alındığı ya da hiç yer almadığı anlaşılmaktadır.

Sözcü'nün haberinde, olayın diğer iki gazeteden farklı olarak daha dramatik bir boyutla ele alındığı ve süreklilik arz eden bir kriz şeklinde aktarıldığı görülmektedir. Orman yangınlarının büyüklüğü ve yaygınlığı, devletin müdahale kapasitesini aşabilecek bir durum olarak vurgulanmıştır. Bu söylem, devletin yetersiz kaldığı durumlarda ortaya çıkabilecek eleştirileri doğal bir fenomene bağlayarak yumuşatma eğilimindedir. Böylelikle haber, dolaylı bir biçimde eleştirileri bertaraf etmeye çalışan bir anlatı kurmaktadır. Sürdürülebilirlik açısından ise, haber metninde etkili bir strateji ya da politikadan bahsedilmemektedir. İdeolojik olarak, devletin ve iktidarın yetkinliği, müdahale kapasitesi ve gücü ön

plana çıkarılmıştır. Sosyolojik açıdan bakıldığında ise orman yangınının insan hayatı üzerindeki etkisine vurgu yapılmıştır. Büyük bir insan kitlesinin tahliye edilmesi, evlerin, arazilerin ve yaşam alanlarının zarar görmesi, yangının toplumsal boyutunu öne çıkarmaktadır. Ancak bu yıkımın insan psikolojisi üzerindeki etkileri ve sonraki süreçteki toplumsal uyum konuları haber metninde yer almamaktadır. Özetle, yangın krizi toplumsal bir olay olarak aktarılmış; ancak olayın önlenmesi, yönetilmesi veya sürdürülebilir çevre politikaları açısından bir değerlendirmeye gidilmemiştir. Haber, temelde olayın kendisine ve devlet kurumlarının yetkinliği ile müdahale kapasitesine odaklanmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, dijital ortamdaki gazete haberlerinde orman yangınlarına ilişkin oluşturulan söylemleri sürdürülebilirlik, ideolojik çerçeve, sosyolojik boyut ve toplumsal etkiler bakımından inceleyerek, çevre felaketlerinin dijital gazetelerde temsil biçimlerini ortaya koymaktadır. Orman yangını haberlerinin nitel içerik analizi ve söylem çözümlemesi sonucunda genel olarak olay odaklı ve dramatik bir dil üzerinden kurgulandığı görülmüştür.

Çalışma kapsamında Hürriyet gazetesinde yer alan orman yangını haber metnine bakıldığında genel anlamda sürdürülebilirlik ve çevre konusunda yetkililerin daha az sorumlu tutulduğu ve vatandaş-devlet birlikteliğinde sorumluluk bilincinin ortaya koyulmaya çalışıldığı görülmüştür. Sosyolojik açıdan bakıldığında ise haber metninde yoğun olarak insan merkezli bir söylemin olduğu gözlemlenmiştir. Milliyet gazetesinde ise kriz, mücadele, kurumların yeterliliği ve insan faktörü vurgularının ön planda tutulduğu görülmüştür. Ayrıca yerleşim yerlerinin ormanlara yakınlığı gibi söylemlerle yangınların çıkışında insan etkisine dikkat çekildiği gözlemlenmiştir. Sosyolojik olarak ise orman yangınlarının insan hayatı ve hayvanlar üzerindeki olumsuz etkilerine vurgu yapılarak toplumsal duyarlılığı ön plana çıkaran söylem geliştirildiği tespit edilmiştir. Sözcü gazetesinde yer alan orman yangını haber metnine bakıldığında da diğer iki gazeteden farklı olarak daha dramatik bir dil kullanıldığı ve yangınların süreklilik arz eden bir kriz şeklinde aktarıldığı görülmüştür. Sosyolojik açıdan ise yangın krizinin toplumsal bir olay olarak aktarıldığı tespit edilmiştir.

Çalışma sonucunda çevre haberciliğinin sadece afetlerin anlık etkilerine değil aynı zamanda sebep-sonuç ilişkisi, insan-doğa etkileşimi ve politika bağlamlarına da dikkat çektiği tespit edilmiştir. Ayrıca, haberlerde sorumluluk vurgusunun bireylere veya yerel aktörlere bağlanması, çevre sorunlarının küresel boyutunun gölgede kalmasına yol açtığı görülmüştür. Dolayısıyla, medya söylemi çoğunlukla çevresel krizin toplumsal sebeplerinin göz ardı edilmesine yol açtığı tespit edilmiştir.

Dijital gazetelerde orman yangınlarına ilişkin haberlerin yoğun biçimde yer alması, medyanın olayın güncelliğini korumaya, toplumsal farkındalık oluşturmaya ve kamuoyunu bilgilendirmeye yönelik bir işlev üstlendiğini göstermektedir. Dijital gazetelerin sınırsız erişim ve hızlı aktarım olanaklarının, çevre felaketlerinin kamuoyuna aktarımında, onları, etkili birer aktör haline getirmektedir. Ancak bu değerlendirmenin, kuramsal bir genelleme iddiası taşımaktan ziyade, incelenen haber metinleri üzerinden yapılan betimleyici analizlere dayandığı ifade edilebilir.

Seçilen temsili haber metinleri üzerinden yapılan çözümlemeler, dijital gazetelerin orman yangınlarını çoğunlukla olay temelli, dramatik etkisi yüksek ve kriz odaklı bir söylemle sunduğunu ortaya koymaktadır. Haber metinlerinde yangının meydana geldiği an, müdahale süreçleri, tahliyeler ve maddi kayıplar ön plana çıkarıldığı, yangınların yapısal sebeplerinin, uzun vadeli çevresel etkilerinin ve sürdürülebilirlik boyutlarının ise sınırlı ölçüde ele alındığı tespit edilmiştir. Bu durum medyanın, çevre felaketi haberlerinde olayın sadece kendisine odaklanarak, felaketin ekolojik olarak uzun süreli etkilerini göz ardı ettiğini veya ikincil plana attığını göstermektedir. Analiz edilen haberlerde de benzer şekilde sürdürülebilirlik söyleminin çoğunlukla ikincil bir düzeyde ele alındığı, çevresel krizlerin yapısal nedenlerine ve çözüm önerilerine sınırlı biçimde yer verildiği görülmüştür. İdeolojik çerçeve

açısından ise haber söylemlerinde devlet kurumlarının müdahale kapasitesini ve kriz yönetimini öne çıkaran bir anlatının baskın olduğu tespit edilmiştir. Bu haber anlatısı, çevre felaketlerinde sorumluluğun bireysel ihmallere ve doğa koşullarına indirgenmesini ortaya koymaktadır. Böylece politik, ideolojik ve yönetsel boyutların ya göz ardı edilmesi ya da sınırlı biçimde görünmesi sağlanmaktadır.

Sosyolojik açıdan bakıldığında ise haber söylemlerinde tahliyeler, yanan yerleşim alanları, zarar gören insanlar ve hayvanlar üzerinden insanı merkeze alan bir mağduriyet anlatısının inşa edildiği görülmüştür. Ancak bu anlatının ağırlıklı olarak olayın anlık etkilerine odaklandığı; orman yangınlarının uzun vadeli toplumsal, psikolojik ve mekânsal sonuçlarına ilişkin değerlendirmelerin sınırlı kaldığı tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgular, literatürde çevre haberciliğine yönelik yapılan pek çok çalışmayla örtüşmektedir. Demirel'in (2019) çevre haberlerinin çoğunlukla yüzeysel bilgi aktarımıyla sınırlı kaldığı yönündeki tespitleri, bu çalışmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Benzer biçimde Schäfer ve Painter'ın (2021) çevre haberlerinde bilimsel arka planın ve yapısal nedenlerin yeterince yer bulmadığı yönündeki değerlendirmeleri, bu çalışmada da doğrulanmıştır. İncelenen haberlerde iklim değişikliği, sürdürülebilir orman politikaları ve ekolojik planlama gibi kavramların arka planda kaldığı; haberlerin çoğunlukla "yangın çıktı-müdahale edildi-kontrol altına alındı" biçiminde döngüsel bir anlatı üzerinden kurulduğu görülmüştür.

Bununla birlikte araştırmanın önemli bulgularından biri, dijital gazetelerin çevre haberciliğini yalnızca bilgi verme işleviyle değil, aynı zamanda ideolojik bir çerçeveleme pratiği olarak da kullandığını ortaya koymasındır. Hürriyet ve Milliyet gazetelerinde devletin teknik kapasitesi, müdahale gücü ve kurumsal etkinliği ön plana çıkarılırken; yangınların çıkış nedenleri çoğunlukla doğal koşullar veya bireysel ihmaller üzerinden açıklanmıştır. Bu söylem biçimi, literatürde "sorumluluğun doğallaştırılması" olarak tanımlanan medya pratiğiyle örtüşmektedir (Takahashi, 2023).

Sözcü gazetesinde ise daha dramatik ve kriz odaklı bir anlatının hâkim olduğu görülmüş; yüksek tahliye sayıları, askerî müdahaleler ve felaketin büyüklüğü öne çıkarılmıştır. Ancak bu haberde dahi çevresel sürdürülebilirliğe ilişkin yapısal eleştirilerin sınırlı kaldığı, uzun vadeli politika tartışmalarına yeterince yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu durum, ideolojik farklılıklara rağmen dijital gazetelerin çevre haberlerinde benzer söylemsel kalıplar kullandığını göstermektedir.

Araştırmanın sosyolojik boyuta ilişkin bulguları ise literatürle hem örtüşen hem de ayrışan yönler barındırmaktadır. Daha önce yapılan çalışmalarda çevre felaketlerinin medyada genellikle insan merkezli bir anlatı üzerinden sunulduğu belirtilmektedir (Basmacı, 2021). Bu çalışmada da benzer biçimde yangın haberlerinde tahliyeler, ev kayıpları, can güvenliği ve yerleşim alanlarına verilen zararlar ön plandadır. Hayvanlar ve doğal yaşam çoğu zaman ikincil unsur olarak temsil edilmiştir. Bu durum, çevre haberlerinde hâkim olan antropomerkezci bakış açısının dijital gazetecilikte de sürdüğünü göstermektedir.

Ancak literatürden farklı olarak bu çalışma, dijital gazetelerde toplumsal duyarlılık üretiminin büyük ölçüde duygusal dramatizasyon yoluyla kurulduğunu ortaya koymaktadır. Yangın haberlerinde kullanılan başlık dili, görsel anlatılar ve metaforlar ("ciğerlerimiz yanıyor", "yeşil vatan", "ülke alarma geçti" gibi) çevre bilincini rasyonel bir tartışma alanı olmaktan çıkararak duygusal seferberlik zeminine taşımaktadır. Bu yönüyle çalışma, çevre haberciliğinin yalnızca bilgilendirici değil, aynı zamanda duygu yönelimli bir toplumsal mobilizasyon aracı olarak işlediğini göstermesi bakımından literatüre özgün bir katkı sunmaktadır.

Sonuç olarak, üç gazetenin toplam haberlerinin oluşturduğu geniş haber havuzundan, amaçlı örneklem ile seçilen temsili haberler üzerinden yapılan bu nitel analizler ve çözümlemeler, dijital gazetelerde orman yangınlarının ağırlıklı olarak dramatik olaylar ve kriz anları çerçevesinde sunulduğunu ortaya koymaktadır. Sürdürülebilirlik, çevre politikaları ve yapısal nedenlerin söylemde sınırlı biçimde yer alması ise çevre haberciliğinin, yalnızca olay aktaran bir pratik olmanın ötesine geçerek, ekolojik farkındalık ve sürdürülebilirlik bilinci oluşturabilecek daha bütüncül bir yaklaşım ihtiyacına işaret etmektedir. Özellikle dijital gazetelerde orman yangını haberlerinin sürdürülebilirlik kapsamında yer alması, çevre krizlerinin sebeplerini, sonuçlarını ve çözüm yollarını bütüncül olarak sunan bir habercilik anlayışının oluşturulması bakımında önem arz ettiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda, gelecekte yapılacak çalışmaların çevre haberciliği söylemlerinin toplum üzerindeki etkilerini ve dijital medyanın sürdürülebilirlik ve toplumsal duyarlılık üzerine katkı düzeyinin incelenmesi, yapılan çalışmalarda uzman görüşlerine daha sistematik bir şekilde yer verilmesi ve sorumluluk söylemlerinin bireyselleştirilmemesi önerilmektedir.

Etik Standartlara Uyum

Çıkar Çatışması: Yazar, bu çalışmada kendileriyle veya olası diğer üçüncü kişilerle yayın öncesi ve yayın sonrası bir çıkar çatışmasının bulunmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur. Buna ilişkin ıslak imzalı onam formu, makale süreç dosyasına eklenmiştir. Yazar kaynakların doğruluğundan kendilerinin sorumlu olduğunu bildirir.

Finansal Destek: Finansal destek bulunmamaktadır.

Teşekkür: Teşekkür edilecek kişi veya kurum bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA:

- Alaca, Ç. (2023). Solastalji ve orman yangınları. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 15(3), 498-476.
- Arık, M. A., Kayakuş, M., Güdekli, A. & Çizmeli, D. (2024). Yeni medyanın sürdürülebilirlik bakış açısına göre incelenmesi: Bibliyometrik analiz. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 208-232. <https://doi.org/10.11616/asbi.1392917>
- Ayanoğlu, S., Dölarslan, M., & Gül, E. (2017). Sadece bir yangın mı? Ekolojik ve sosyoekonomik açıdan orman yangınları. *Turkish Journal of Scientific Reviews*, 10(2), 32-35.
- Basmacı, G. (2021). Çevre gazeteciliği bağlamında termik santrallerle ilgili haberlerin incelenmesi. *Selçuk İletişim*, 14(3), 1213-1258. <https://doi.org/10.18094/josc.938621>
- Besnili Memiş, O. (2024). Doğal afetlerin iklim değişikliği algısına etkisi: Sosyal medya verileri ile Türkiye’de durum. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 15(42), 570-592. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.1311327>
- Bingöl, R., & Alpsoy, İ. (2023). Türkiye’de sürdürülebilir kalkınma politikaları ve medya: Haberlerde toplumsal farkındalık oluşturma. *Humanities Sciences*, 18(4), 35-49.
- Budak, E. (2023). Sürdürülebilir bir gazetecilik mümkün mü? *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (63), 244-266. <https://doi.org/10.47998/ikad.1293163>
- Budak, E., & Baloglu, E. (2025). Medya çevre afetlerini nasıl işliyor: Orman yangınları üzerine bir inceleme. *Kronotop İletişim Dergisi*, 2(1), 1-22.

- Cengiz, Ö. (2023). Türkiye’de iklim haberciliği: Kuraklık haberleri üzerine bir içerik analizi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (62), 113-132.
- Cottle, S. (2011). Taking global crises in the news seriously: Notes from the dark side of globalization. *Global Media and Communication*, 7(2), 77-95.
- Çoban Keneş, H. (2024). İklim Krizinin Medyada Ele Alınışı: Akademik Eğilimlerin ve Çalışmaların Bibliyografik Analizi. *Kültür ve İletişim*, 27(54), 221-257.
<https://doi.org/10.18691/kulturveiletisim.1522634>
- Demirel, S. D. (2019). Türkiye’de yazılı basında çıkan çevre haberleri üzerine bir değerlendirme. *Turkish Studies-Social Sciences*, 14(1), 93-104.
- Freedman, E. (2020). In the crosshairs: The perils of environmental journalism. *Journal of Human Rights*, 19(3), 275–290. <https://doi.org/10.1080/14754835.2020.1746180>
- Golob, U., Podnar, K., & Zabkar, V. (2022). Sustainability communication. *International Journal of Advertising*, 42(1), 42–51. <https://doi.org/10.1080/02650487.2022.2144035>
- Güner, U. (2020). *Çevresel sürdürülebilirlik*, Google Books, Versiyon1.0.1. Edirne: Trakya Üniversitesi.
- Hansen, A. (2018). *Environment, media and communication*. Routledge.
- Houston, J. B., Pfefferbaum, B., & Rosenholtz, C. E. (2012). Disaster news: Framing and frame changing in coverage of major U.S. natural disasters, 2000–2010. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 89(4), 606-623. <https://doi.org/10.1177/1077699012456022>
- Jamil, S., & Bhuj, K. (2022). Environmental journalism education beyond the conventional pedagogical approaches: Exploring the scope of experiential learning to train pakistan’s journalism students. *Media Asia*, 50(1), 4–23.
<https://doi.org/10.1080/01296612.2022.2067946>
- Kamalu, I., & Osisanwo, A. (2015). Discourse analysis. *Issues in the Study of Language and Literature*, 169-195.
- Karmasin, M. & Voci, D. (2021). The role of sustainability in media and communication studies’ curricula throughout europe. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 22 (8): 42–68. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-10-2020-0380>
- Kotan Türkden, D., & Kuşay, Y. (2022). Sürdürülebilirlik uygulamalarının sosyal medya iletişimde kullanımı: Bankacılık sektörü özelinde bir değerlendirme. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*(39), 216-239. <https://doi.org/10.17829/turcom.1021679>
- Ozay, S., & Mustafa, S. N. (2022). İklim krizine Türk medyası çerçevesinden bakmak. *İnsan ve İnsan*, 9(33), 97-112. <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.1104362>
- Parsa, PSA., & Zehra, K. (2022). Forest Fires and Climate Change: Causes, Effects and Management. *Disaster Dev*, 107.
- Sallan Gül, S., & Kahya Nizam, Ö. (2021). Sosyal bilimlerde içerik ve söylem analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(42), 181-198.
<https://doi.org/10.30794/pausbed.803182>

- Salles, D., Santini, R. M., Medeiros, P., Regattieri, L., & Estrella, C. (2025). There's no smoke without fire: Legacy media and junk news discourses on the amazon fires. *Journalism Practice*, 19(12), 2832–2854. <https://doi.org/10.1080/17512786.2025.2544188>
- Schäfer, M. S., & Painter, J. (2021). Climate journalism in a changing media ecosystem: Assessing The production of climate change-related news around the world. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 12(1), e675. <https://doi.org/10.1002/wcc.67520>
- Scoones, I. (2007). Sustainability. *Development in Practice*, 17(4–5), 589–596. <https://doi.org/10.1080/09614520701469609>
- Singh S (2022) Forest fire emissions: A contribution to global climate change. *Front. For. Glob. Change* 5:925480. doi: 10.3389/ffgc.2022.925480
- Şahin, M. (2020). İklim değişikliği ve bilim gazeteciliği: Avustralya yangınları haberlerinde bilim izi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(2), 1011-1030. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.726578>
- Şen, H., Kaya, A., & Alpaslan, B. (2018). Sürdürülebilirlik üzerine tarihsel ve güncel bir perspektif. *Ekonomik Yaklaşım*, 29(107), 1–47. <https://doi.org/10.5455/ey.39101>
- Takahashi, B. (2023). Reporting with care: Reflections on environmental journalism, ethics, and Latin American challenges. *Environmental Communication*, 18(1–2), 61–67. <https://doi.org/10.1080/17524032.2023.2296847>
- Thiele, L. P. (2024). *Sustainability*. John Wiley & Sons.
- Tunalı, N. (2009). *Yüksek tirajlı gazetelerde çevre haberciliği*, (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Ünlü, M. (2025). Orman varlığı ve orman yangınlarının etkisi. *International Journal of Geography and Geography Education*(55), 212-229. <https://doi.org/10.32003/igge.1634171>
- Yaşa, H. (2025). Küresel bir sorun olarak iklim değişikliği: Haber içerikleri ve fotoğrafları üzerine karma bir analiz. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(4), 1785-1815. <https://doi.org/10.21547/jss.1660711>
- <https://tr.b2press.com/> , Erişim Tarihi Kasım, 2025.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem:

The main purpose of the study is to evaluate the discourses created regarding forest fires in digital media newspaper news in terms of sustainability, ideological framework, sociological dimension and social effects. For this purpose, three news items about forest fires, selected through purposeful sampling and published in the digital applications of Hürriyet, Milliyet and Sözcü, which are among the most clickable newspapers in Turkey according to B2Press (tr.b2press.com), between 25 June 2025 and 25 July 2025, will be examined using qualitative content analysis and discourse analysis methods.

Literature Review:

Innovations brought by the digital age have also led to a transformation in journalism practices and have enabled environmental journalism to change both formally and content-wise. Digital media, which has the dynamics of speed, interaction and access, has begun to replace traditional media. Therefore, this transformation has fundamentally changed the circulation speed, reach and social reflection of environmental news. Digital newspapers have become the main source of information and content regarding environmental disasters. Especially when dramatic environmental events such as forest fires occur, digital newspapers perform a dual role in both conveying information and organizing social reactions. On the one hand, it informs the public, and on the other hand, it creates an area of interaction where political criticism and social solidarity are visible.

In summary, digital journalism is seen as a sociocultural practice as well as a field of information production in the social interpretation of environmental problems. This situation reveals that there is a strong connection between environmental journalism and sustainability. Sustainability not only ensures the protection of natural resources but also creates social awareness about the environment. Digital newspapers have an important place in creating this awareness. Because it ensures that the public is informed about these events by including environmental problems through news discourses and shapes their perception, evaluation and reaction behaviors. The language, photographs, headlines and content of news, especially about forest fires in digital newspapers, indicate how environmental awareness is represented in society.

In this context, the main purpose of the study is to evaluate the discourses created regarding forest fires in digital media newspaper news in terms of sustainability, ideological framework, sociological dimension and social effects.

Methodology:

This research is a qualitative study of forest fire news published in online newspapers, which are the digital versions of newspapers as a mass communication medium. This study aims to evaluate the discourses created in digital newspaper articles regarding forest fires in terms of sustainability, ideological framework, sociological dimension, and social impacts. To this end, the research questions in digital newspapers are: from what discursive framework are forest fire news stories addressed? How sustainability and environmental themes are handled in forest fire news? How ideological frameworks and attributions of responsibility are constructed in news stories? And how the social and sociological dimensions of forest fire news are represented in news texts? Accordingly, three of the most-clicked digital newspapers in Turkey were selected; news articles published during the one-month period between June 25, 2025, when forest fires intensified in Turkey, and July 25, 2025, when the fires were extinguished and their effects continued, were analyzed using qualitative content analysis and discourse analysis methods. This methodological approach aims to reveal how news narratives about forest fires are constructed, the themes they are framed within the context of environmental journalism, and how these narratives mediate the relationship between sustainability and public perception.

The research universe consists of digital newspapers with the highest click-through rates in Türkiye, according to B2Press (tr.b2press.com). Accordingly, three digital newspapers, each belonging to a different publishing

group, were included in the sample. The three digital newspapers were included in the study because of their large readership, agenda-setting potential, and high visibility in reporting on disasters. Within the specified time frame (June 25, 2025 – July 25, 2025), a total of 53 news reports about forest fires were examined in the three newspapers analyzed: 17 in Hürriyet, 22 in Milliyet, and 14 in Sözcü.

The sample was selected using a purposive sampling method. Purposive sampling was chosen to focus on news articles concerning forest fires that have the potential to provide direct answers to the research questions. Within this scope, one representative news text from each newspaper group, published within the specified date range and directly addressing the forest fires, was selected as the analysis unit. In sample selection, the following criteria were considered as the main criteria: the news story's main theme being a forest fire, its inclusion of discourse on the social, environmental, and political dimensions of the fire, and the news text having an analyzable and coherent structure. This choice was made to ensure that the analysis process focuses on linguistic and discursive structure and to maintain methodological consistency. The findings were evaluated based on the language, concepts, and framing strategies used in news texts.

Findings:

The findings in this section were obtained by analyzing news articles published in three of Turkey's most-clicked digital newspapers between June 25, 2025, when forest fires intensified in Turkey, and July 25, 2025, when the fires were extinguished and their effects continued, using qualitative content analysis and discourse analysis methods. The analysis included news articles published in digital newspapers within the specified date range and selected using purposive sampling. In the findings evaluated within the limitations, visual elements, user comments, and interaction dimensions were excluded.

Looking at the news text in Hürriyet newspaper, it appears that the discourse generally aims to reduce the responsibilities of institutions and authorities regarding sustainability and the environment, while simultaneously attempting to build a sense of responsibility through a citizen-state partnership. Ideologically, it is observed that the state and institutions develop a reassuring discourse based on statistical information regarding their technical responses to forest fires and their crisis management capacities. Furthermore, from a sociological perspective, the way the event is presented in the news text is particularly noteworthy. Issues such as evacuations, burning houses, the plight of animals, and the displacement of evacuated people are frequently highlighted in news texts as human-centered and human-dependent effects, drawing attention from a sociological discourse perspective.

A general overview of the Milliyet newspaper's news text reveals that the focus is on crisis, struggle, institutional adequacy, and the human factor. In addition, it has been noted that the proximity of settlements to forests and negligence during construction can cause forest fires. The news report emphasized the human and individual factor, drawing attention to the human influence in the cause of the fire. However, the news report does not mention policies to mitigate the negative impact of human factors on the merging of forest and city boundaries, increased institutional oversight, or the protection of forest areas. Furthermore, regarding sustainability and environmental protection, while there is no policy proposal to prevent the development of settlements in forest areas or to keep settlements away from forests, expert opinions are included stating that human intervention should be avoided to allow fires to be extinguished and the environment and forests to regenerate themselves. Sociologically, it can be said that a discourse has been developed that emphasizes social awareness by highlighting the negative impact of forest fires on human lives, settlements, and animals.

The Sözcü newspaper's report, unlike the other two newspapers, addresses the event with a more dramatic dimension and portrays it as an ongoing crisis. The scale and spread of the forest fires have been highlighted as a situation that could exceed the state's response capacity. This discourse tends to soften criticisms that may arise when the state is inadequate by attributing them to a natural phenomenon. Thus, the news story constructs a narrative that indirectly attempts to deflect criticism. In terms of sustainability, the news article does not mention any effective strategy or policy. Ideologically, the competence, intervention capacity, and

power of the state and the government have been emphasized. From a sociological perspective, the impact of forest fires on human lives has been emphasized.

Conclusions

When the forest fire news text in the Hürriyet newspaper was examined within the scope of the study, it was seen that the authorities were held less responsible in terms of sustainability and the environment in general and that there was an attempt to reveal the awareness of responsibility in the citizen-state partnership. From a sociological perspective, it was observed that there was an intensely human-centered discourse in the news text. In Milliyet newspaper, the emphasis was on crisis, the struggle, the adequacy of institutions, and the human factor. It was also observed that human influence on the outbreak of fires was emphasized through statements such as the proximity of settlements to forests. Sociologically, it has been determined that a discourse that highlights social sensitivity has been developed by emphasizing the negative effects of forest fires on human life and animals. When we look at the forest fire news text in Sözcü newspaper, we see that, unlike the other two newspapers, a more dramatic language was used and the fires were portrayed as a continuous crisis. From a sociological perspective, it has been determined that the fire crisis was conveyed as a social event.

As a result, it can be seen that environmental journalism is not only a field that reports natural events, but also a fundamental communication field that has the potential to create social awareness and behavioral change for a sustainable future. It has been determined that including forest fire news within the scope of sustainability, especially in digital newspapers, is important in terms of creating a journalism approach that presents the causes, consequences and solutions of environmental crises in a holistic manner. In this context, it is suggested that future studies should examine the impact of environmental journalism discourses on society and the level of contribution of digital media to sustainability and social awareness, that expert opinions should be included more systematically in these studies, and that the discourse of responsibility should not be individualized.